অধ্যায় ১ঃ উদ্যমিতাৰ মৌলিক ধাৰণা

উদ্যমিতাৰ অৰ্থ

‘উদ্যমিতা’ (Entrepreneurship) শব্দটোৰ সৈতে কোনো এটা কাম হাতত লোৱা, বিভিন্ন সম্পদ সংগঠিত কৰা আৰু সেই কামৰ ফলাফলৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰাৰ ধাৰণা জড়িত হৈ আছে। আধুনিক অৰ্থনীতি আৰু ব্যৱস্থাপনাৰ দৃষ্টিকোণৰ পৰা উদ্যমিতা হৈছে এনে এক প্ৰক্ৰিয়া, যাৰ জৰিয়তে ব্যক্তি বা ব্যক্তিৰ এটা দলে সুযোগ চিনাক্ত কৰে, সম্পদ সংগঠিত কৰে, নতুন বা উন্নত পদ্ধতি প্ৰয়োগ কৰে আৰু অৰ্থনৈতিক বা সামাজিক মূল্য সৃষ্টি কৰে।

উদ্যমিতা কেৱল এটা নতুন ব্যৱসায় আৰম্ভ কৰাতেই সীমাবদ্ধ নহয়। ব্যৱসায় আৰম্ভ কৰাটো উদ্যমিতাৰ এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ ৰূপ যদিও, ইতিমধ্যে থকা কোনো প্ৰতিষ্ঠানৰ ভিতৰতো উদ্যমিতামূলক কাম কৰিব পাৰি। একেদৰে সামাজিক উদ্যোগ, সমবায় বা কোনো সামূহিক উদ্যোগতো উদ্যমিতাৰ প্ৰকাশ ঘটিব পাৰে। এই সকলো ক্ষেত্ৰতে মূল বিষয়টো হৈছে উদ্যোগ গ্ৰহণ, সুযোগ চিনাক্তকৰণ, সম্পদৰ সংগঠন আৰু অনিশ্চয়তাৰ মাজতো কাৰ্যকৰী পদক্ষেপ গ্ৰহণ কৰি মূল্য সৃষ্টি কৰা।

উদ্যমিতাৰ সৈতে শিক্ষণো গভীৰভাৱে জড়িত। কোনো উদ্যোগী ব্যক্তিৰ হাতত উদ্যোগ আৰম্ভ কৰাৰ আগতেই সকলো তথ্য সম্পূৰ্ণৰূপে উপলব্ধ নাথাকে। সেয়েহে উদ্যোগীয়ে প্ৰাথমিক সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰে, গ্ৰাহক আৰু অন্যান্য অংশীদাৰৰ সঁহাৰি লক্ষ্য কৰে, অভিজ্ঞতাৰ পৰা শিক্ষা গ্ৰহণ কৰে আৰু প্ৰয়োজন অনুসৰি নিজৰ উদ্যোগৰ পদ্ধতি বা পৰিকল্পনাত পৰিৱৰ্তন আনে।

উদ্যোগী, উদ্যমিতা আৰু উদ্যোগ

- **উদ্যোগী (Entrepreneur)ঃ** যি ব্যক্তি বা ব্যক্তিৰ দলে কোনো ব্যৱসায়িক বা সামাজিক সুযোগ চিনাক্ত কৰে, প্ৰয়োজনীয় সম্পদ সংগঠিত কৰে, উদ্যোগ গ্ৰহণ কৰে আৰু ফলাফলৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰে, তেওঁক উদ্যোগী বুলি কোৱা হয়।
- **উদ্যমিতা (Entrepreneurship)ঃ** সুযোগ চিনাক্ত কৰা, সম্পদ সংগঠিত কৰা, নতুনত্ব বা উন্নতি সাধন কৰা আৰু অনিশ্চয়তাৰ মাজত মূল্য সৃষ্টি কৰাৰ সমগ্ৰ প্ৰক্ৰিয়াক উদ্যমিতা বুলি কোৱা হয়।
- **উদ্যোগ (Enterprise)ঃ** যি সংগঠিত অৰ্থনৈতিক বা সামাজিক কাৰ্যকলাপৰ জৰিয়তে সামগ্ৰী বা সেৱা উৎপাদন আৰু গ্ৰাহকৰ ওচৰলৈ পঠিওৱা হয়, তাক উদ্যোগ বুলি কোৱা হয়।

- **উদ্যমিতামূলক কাৰ্যকলাপ (Entrepreneurial Activity)ঃ** কোনো সুযোগৰ সদ্ব্যৱহাৰ কৰি মূল্য সৃষ্টি কৰাৰ উদ্দেশ্যে গ্ৰহণ কৰা নিৰ্দিষ্ট কাম, প্ৰকল্প বা কাৰ্যসূচীক উদ্যমিতামূলক কাৰ্যকলাপ বুলি কোৱা হয়।
- **উদ্যমিতামূলক পৰিৱেশ (Entrepreneurial Ecosystem)ঃ** উদ্যমিতাক প্ৰভাৱিত কৰা বিত্ত, বজাৰ, আন্তঃগাঁথনি, শিক্ষা, দক্ষতা, চৰকাৰী নীতি, প্ৰতিষ্ঠান আৰু বিভিন্ন সম্পৰ্কৰ সমষ্টিক উদ্যমিতামূলক পৰিৱেশ বুলি কোৱা হয়।

এই ধাৰণাসমূহৰ মাজত স্পষ্ট পাৰ্থক্য আছে। উদ্যোগী হৈছে কামটো কৰা ব্যক্তি, উদ্যমিতা হৈছে সেই কামৰ প্ৰক্ৰিয়া আৰু উদ্যোগ হৈছে সেই প্ৰক্ৰিয়াৰ জৰিয়তে গঢ় লৈ উঠা সংগঠিত কাৰ্যকলাপ।

উদ্যমিতাৰ ঐতিহাসিক বিকাশ

উদ্যমিতা কোনো আধুনিক ধাৰণা নহয়। শতিকাজুৰি ব্যৱসায়ী, কাৰিকৰ, বণিক আৰু উৎপাদনকাৰীসকলে সম্পদ সংগঠিত কৰি, সামগ্ৰী বিনিময় কৰি আৰু ভৱিষ্যতৰ ফলাফলৰ অনিশ্চয়তা গ্ৰহণ কৰি উদ্যমিতামূলক কাম কৰি আহিছে। অৱশ্যে অৰ্থনীতিবিদসকলে অনিশ্চয়তা, নতুনত্ব, বজাৰ আৰু অৰ্থনৈতিক পৰিৱৰ্তনৰ অধ্যয়ন আৰম্ভ কৰাৰ লগে লগে আধুনিক অৰ্থনৈতিক ধাৰণা হিচাপে উদ্যমিতাৰ বিকাশ ক্ৰমে ঘটিবলৈ ধৰে।

- **ৰিচাৰ্ড কেণ্টিলোঁ (Richard Cantillon)ঃ** কেণ্টিলোঁক উদ্যোগীৰ প্ৰাথমিক অৰ্থনৈতিক ব্যাখ্যাৰ সৈতে বিশেষভাৱে জড়িত বুলি গণ্য কৰা হয়। তেওঁৰ মতে, উদ্যোগীয়ে ভৱিষ্যতৰ ফলাফল নিশ্চিত নোহোৱা অৱস্থাত সম্পদ ক্ৰয় বা ব্যৱহাৰৰ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰে আৰু সেই অনিশ্চয়তাৰ সৈতে কাম কৰে।
- **জিন-বেপ্টিষ্ট ছেই (Jean-Baptiste Say)ঃ** ছেইয়ে উৎপাদনৰ বিভিন্ন উপাদানক একত্ৰিত কৰি উৎপাদন কাৰ্য সম্পন্ন কৰাত উদ্যোগীৰ ভূমিকাৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছিল।
- **জোচেফ শুম্পিটাৰ (Joseph Schumpeter)ঃ** শুম্পিটাৰে উদ্ভাৱনক উদ্যমিতাৰ কেন্দ্ৰীয় উপাদান হিচাপে বিবেচনা কৰিছিল। তেওঁৰ মতে, উদ্যোগীয়ে নতুন সংযোজন বা নতুন পদ্ধতি প্ৰৱৰ্তন কৰি অৰ্থনৈতিক পৰিৱৰ্তনৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ চালিকা শক্তি হিচাপে কাম কৰে।

উদ্যোগীৰ কাৰ্যসমূহ

এজন উদ্যোগীয়ে উদ্যোগ এটা স্থাপন, পৰিচালনা আৰু বিকাশ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত বিভিন্ন গুৰুত্বপূৰ্ণ কাম সম্পাদন কৰে। উদ্যোগৰ প্ৰকৃতি অনুসৰি এই কামসমূহৰ সংমিশ্ৰণ কিছু পৰিমাণে পৃথক হ'ব পাৰে। তথাপিও তলত উল্লেখ কৰা কাৰ্যসমূহ অধিকাংশ উদ্যোগীৰ ক্ষেত্ৰতে দেখা যায়।

- **সুযোগ চিনাক্তকৰণ (Opportunity Recognition)ঃ** উদ্যোগীয়ে গ্ৰাহকৰ প্ৰয়োজন, বজাৰৰ ঘাটি বা কোনো সমস্যা চিনাক্ত কৰি সেইবোৰক ব্যৱসায়িক সুযোগলৈ ৰূপান্তৰ কৰাৰ সম্ভাৱনা বিচাৰি উলিয়ায়। উদাহৰণস্বৰূপে, কোনো অঞ্চলত কম খৰচত সামগ্ৰী ঘৰে ঘৰে যোগান ধৰাৰ সুবিধাৰ অভাৱ লক্ষ্য কৰি এজন উদ্যোগীয়ে স্থানীয় ডেলিভাৰী সেৱা আৰম্ভ কৰিব পাৰে।
- **পৰিকল্পনা (Planning)ঃ** উদ্যোগীয়ে উদ্যোগটোৱে কি লক্ষ্যত উপনীত হ'ব আৰু সেই লক্ষ্য কেনেদৰে লাভ কৰিব সেই বিষয়ে পৰিকল্পনা কৰে। ইয়াৰ ভিতৰত উদ্দেশ্য নিৰ্ধাৰণ, কাৰ্যকলাপ ঠিক কৰা, প্ৰয়োজনীয় সম্পদৰ পৰিমাণ নিৰ্ধাৰণ আৰু সম্ভাব্য ফলাফলৰ অনুমান অন্তৰ্ভুক্ত থাকে।
- **সম্পদ সংগ্ৰহ আৰু সংগঠন (Resource Mobilisation)ঃ** উদ্যোগ চলাবলৈ প্ৰয়োজনীয় বিত্ত, কৰ্মী, কেঁচামাল, প্ৰযুক্তি, তথ্য আৰু অন্যান্য সম্পদ উদ্যোগীয়ে সংগ্ৰহ কৰে। কেৱল সম্পদ সংগ্ৰহ কৰাই নহয়, সেইবোৰ সঠিক সময়ত আৰু সঠিক স্থানত ব্যৱহাৰৰ ব্যৱস্থাও কৰে।
- **সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ (Decision-making)ঃ** বিনিয়োগ, উৎপাদন, মূল্য নিৰ্ধাৰণ, বিপণন আৰু অন্যান্য ব্যৱসায়িক বিষয়ত উদ্যোগীয়ে বিভিন্ন বিকল্পৰ মাজৰ পৰা উপযুক্ত সিদ্ধান্ত বাছি ল'ব লাগে। বহু সময়ত সম্পূৰ্ণ তথ্য উপলব্ধ নোহোৱাকৈও সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰিবলগীয়া হয়।
- **নতুনত্ব আৰু উন্নতি সাধন (Innovation)ঃ** উদ্যোগীয়ে নতুন বা উন্নত সামগ্ৰী, সেৱা, উৎপাদন পদ্ধতি বা ব্যৱসায়িক পদ্ধতি প্ৰৱৰ্তন কৰে। নতুনত্বই উদ্যোগটোক গ্ৰাহকৰ প্ৰয়োজন ভালদৰে পূৰণ কৰাত আৰু প্ৰতিযোগিতাত টিকি থাকিবলৈ সহায় কৰে।
- **সমন্বয় সাধন (Coordination)ঃ** উদ্যোগীয়ে বিভিন্ন ব্যক্তি, সম্পদ আৰু কাৰ্যকলাপক একত্ৰিত কৰি সিহঁতৰ মাজত সমন্বয় স্থাপন কৰে, যাতে সকলোৱে একে লক্ষ্যৰ দিশে সুসংগঠিতভাৱে কাম কৰিব পাৰে।
- **ক্ষতি বা আশংকা ব্যৱস্থাপনা (Risk Management)ঃ** ব্যৱসায়িক কাৰ্যকলাপত বিভিন্ন ধৰণৰ অনিশ্চয়তা আৰু সম্ভাব্য ক্ষতি থাকে। উদ্যোগীয়ে এনে ক্ষতি বা আশংকা চিনাক্ত কৰি সেইবোৰৰ প্ৰভাৱ কমাবলৈ উপযুক্ত ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰে।
- **নেতৃত্ব (Leadership)ঃ** উদ্যোগীয়ে কৰ্মচাৰী আৰু ব্যৱসায়িক অংশীদাৰসকলক দিশ-নিৰ্দেশনা, উৎসাহ আৰু নেতৃত্ব প্ৰদান কৰে। ভাল নেতৃত্বই সকলোকে একেলগে উদ্যোগটোৰ লক্ষ্য পূৰণৰ বাবে কাম কৰিবলৈ সহায় কৰে।

- **বজাৰ বিকাশ** (Market Development)ঃ উদ্যোগীয়ে গ্ৰাহকৰ পছন্দ, বজাৰৰ পৰিস্থিতি আৰু প্ৰতিযোগীৰ কাৰ্যকলাপ অধ্যয়ন কৰে আৰু গ্ৰাহকৰ ওচৰলৈ সামগ্ৰী বা সেৱা পঠিয়াবলৈ উপযুক্ত বিপণন আৰু বিতৰণ পদ্ধতি গ্ৰহণ কৰে।
- **কাৰ্যসম্পাদন নিৰীক্ষণ** (Performance Monitoring)ঃ উদ্যোগীয়ে বাস্তৱ ফলাফলক পূৰ্বনিৰ্ধাৰিত লক্ষ্যৰ সৈতে তুলনা কৰে। লক্ষ্য আৰু বাস্তৱ ফলাফলৰ মাজত পাৰ্থক্য থাকিলে সেই অনুসৰি সংশোধনমূলক ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰে।

উদ্যোগীৰ প্ৰকাৰ

উদ্যোগীসকলক তেওঁলোকৰ নতুনত্বৰ প্ৰতি দৃষ্টিভংগী, উদ্যোগৰ উদ্দেশ্য, কাৰ্যক্ষেত্ৰ, প্ৰযুক্তিৰ ব্যৱহাৰ আৰু সাংগঠনিক পৰিৱেশৰ ভিত্তিত বিভিন্ন প্ৰকাৰত ভাগ কৰিব পাৰি। এই শ্ৰেণীবিভাজনসমূহে উদ্যোগিতাৰ বিভিন্ন ৰূপ বুজিবলৈ সহায় কৰে।

- **উদ্ভাৱনী উদ্যোগী** (Innovative Entrepreneur)ঃ যি উদ্যোগীয়ে নতুন বা উন্নত সামগ্ৰী, সেৱা, উৎপাদন পদ্ধতি বা ব্যৱসায়িক আৰ্হি প্ৰৱৰ্তনৰ ওপৰত বিশেষ গুৰুত্ব দিয়ে, তেওঁক উদ্ভাৱনী উদ্যোগী বুলি কোৱা হয়। উদাহৰণস্বৰূপে, কৃষকৰ বাবে সৌৰশক্তিচালিত জলসিঞ্চন ব্যৱস্থা উদ্ভাৱন কৰা এজন ব্যক্তি উদ্ভাৱনী উদ্যোগী।
- **অনুকৰণমূলক উদ্যোগী** (Imitative Entrepreneur)ঃ কোনো সফল ব্যৱসায়িক ধাৰণা বা পদ্ধতি গ্ৰহণ কৰি নতুন স্থান, বজাৰ বা গ্ৰাহক গোটৰ প্ৰয়োজন অনুসৰি তাক পৰিৱৰ্তন কৰি ব্যৱহাৰ কৰা উদ্যোগীক অনুকৰণমূলক উদ্যোগী বুলি কোৱা হয়। উদাহৰণস্বৰূপে, ডাঙৰ চহৰত সফল হোৱা অনলাইন খাদ্য যোগান ব্যৱস্থাৰ আৰ্হি এটা সৰু চহৰৰ স্থানীয় প্ৰয়োজন অনুসৰি প্ৰয়োগ কৰা ব্যক্তি অনুকৰণমূলক উদ্যোগী।
- **ক্ষুদ্ৰ ব্যৱসায়িক উদ্যোগী** (Small-Business Entrepreneur)ঃ তুলনামূলকভাৱে কম মূলধন আৰু সীমিত সংখ্যক কৰ্মচাৰীৰে সৰু উদ্যোগ পৰিচালনা কৰা উদ্যোগীক ক্ষুদ্ৰ ব্যৱসায়িক উদ্যোগী বুলি কোৱা হয়। এনে উদ্যোগে সাধাৰণতে স্থানীয় বা বিশেষ বজাৰৰ গ্ৰাহকক সেৱা আগবঢ়ায়। উদাহৰণস্বৰূপে, এখন সৰু গেলামালৰ দোকান, দৰ্জীৰ দোকান, ম'বাইল মেৰামতিৰ দোকান বা স্থানীয় ৰেষ্টুৰেণ্ট চলোৱা ব্যক্তি।
- **সামাজিক উদ্যোগী** (Social Entrepreneur)ঃ দৰিদ্ৰতা, নিবনুৱা সমস্যা, শিক্ষা, স্বাস্থ্যসেৱা বা অনাময়ৰ দৰে সামাজিক সমস্যা সমাধানৰ বাবে ব্যৱসায়িক পদ্ধতি ব্যৱহাৰ কৰা উদ্যোগীক সামাজিক উদ্যোগী বুলি কোৱা হয়। তেওঁলোকে আৰ্থিকভাৱে স্থায়ী উদ্যোগ গঢ়ি তোলাৰ

লগতে সামাজিক কল্যাণকো গুৰুত্ব দিয়ে। উদাহৰণস্বৰূপে, গ্ৰামাঞ্চলত স্বাস্থ্যসম্মত মাহেকীয়া ঋতুস্ৰাৱৰ সামগ্ৰী কম মূল্যত যোগান ধৰিবলৈ উৎপাদন গোট স্থাপন কৰা উদ্যোগী।

- **মহিলা উদ্যোগী (Women Entrepreneur)ঃ** যিগৰাকী মহিলাই কোনো উদ্যোগৰ মালিকানা গ্ৰহণ কৰে, পৰিচালনা কৰে বা নেতৃত্ব দিয়ে, তেওঁক মহিলা উদ্যোগী বুলি কোৱা হয়। মহিলা উদ্যোগীয়ে কৰ্মসংস্থান, আয় সৃষ্টি আৰু অৰ্থনৈতিক উন্নয়নত গুৰুত্বপূৰ্ণ অৱদান আগবঢ়ায়। উদাহৰণস্বৰূপে, স্থানীয় কাৰিকৰসকলক নিয়োগ কৰি হস্ততাঁত উদ্যোগ পৰিচালনা কৰা এগৰাকী মহিলা।
- **গ্ৰাম্য উদ্যোগী (Rural Entrepreneur)ঃ** গ্ৰামাঞ্চলৰ সম্পদ, স্থানীয় দক্ষতা, বজাৰ আৰু জনসাধাৰণৰ প্ৰয়োজনৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি উদ্যোগ গঢ়ি তোলা ব্যক্তিক গ্ৰাম্য উদ্যোগী বুলি কোৱা হয়। উদাহৰণস্বৰূপে, গাঁৱত স্থানীয়ভাৱে উৎপাদিত বাঁহ বা কৃষিজাত সামগ্ৰীৰ প্ৰক্ৰিয়াকৰণৰ সৰু উদ্যোগ স্থাপন কৰা ব্যক্তি।
- **ডিজিটেল উদ্যোগী (Digital Entrepreneur)ঃ** ডিজিটেল প্ৰযুক্তি, অনলাইন প্লেটফৰ্ম, তথ্য বা ডিজিটেল যোগাযোগ ব্যৱস্থাক উদ্যোগৰ গুৰুত্বপূৰ্ণ অংশ হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা উদ্যোগীক ডিজিটেল উদ্যোগী বুলি কোৱা হয়। উদাহৰণস্বৰূপে, অনলাইন প্লেটফৰ্মৰ জৰিয়তে স্থানীয় হস্তশিল্প বিক্ৰী কৰা ব্যক্তি।
- **সেউজ উদ্যোগী (Green Entrepreneur)ঃ** পৰিৱেশৰ ওপৰত ক্ষতিকাৰক প্ৰভাৱ কমোৱা, সম্পদ সংৰক্ষণ, পুনঃব্যৱহাৰ বা শক্তিৰ দক্ষ ব্যৱহাৰ নিশ্চিত কৰা সামগ্ৰী, সেৱা বা উৎপাদন পদ্ধতি বিকাশ কৰা উদ্যোগীক সেউজ উদ্যোগী বুলি কোৱা হয়। উদাহৰণস্বৰূপে, পুনঃব্যৱহৃত সামগ্ৰীৰে নতুন সামগ্ৰী উৎপাদন কৰা বা সৌৰশক্তি-ভিত্তিক সেৱা প্ৰদান কৰা উদ্যোগী।
- **অন্তঃউদ্যোগী (Intrapreneur)ঃ** কোনো নতুন স্বতন্ত্ৰ ব্যৱসায় আৰম্ভ নকৰি ইতিমধ্যে থকা এটা প্ৰতিষ্ঠানৰ ভিতৰত উদ্যোগীৰ দৰে নতুন সামগ্ৰী, সেৱা, প্ৰক্ৰিয়া বা ব্যৱসায়িক ধাৰণা বিকাশ কৰা ব্যক্তিক অন্তঃউদ্যোগী বুলি কোৱা হয়। উদাহৰণস্বৰূপে, কোনো উৎপাদন প্ৰতিষ্ঠানৰ এজন কৰ্মচাৰীয়ে নতুন সামগ্ৰী উদ্ভাৱন কৰি প্ৰতিষ্ঠানটোক বজাৰত সেই সামগ্ৰী প্ৰৱৰ্তনত সহায় কৰিলে তেওঁ অন্তঃউদ্যোগী হিচাপে কাম কৰিছে।

উদ্যমীৰ কাৰ্যসমূহ

এজন উদ্যোগীয়ে উদ্যোগ এটা স্থাপন, পৰিচালনা আৰু বিকাশ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত বিভিন্ন কাৰ্য সম্পাদন কৰে। উদ্যোগৰ প্ৰকৃতি অনুসৰি এই কাৰ্যসমূহৰ সংমিশ্ৰণ ভিন্ন হ'ব পাৰে। তথাপিও তলত উল্লেখ কৰা কাৰ্যসমূহ অধিকাংশ উদ্যোগীৰ ক্ষেত্ৰতে সাধাৰণভাৱে দেখা যায়।

- **সুযোগ চিনাক্তকৰণ** (Opportunity Recognition)ঃ গ্ৰাহকৰ প্ৰয়োজন, বজাৰৰ ঘাটি বা সমাধান কৰিব পৰা কোনো সমস্যাক চিনাক্ত কৰি তাৰ পৰা ব্যৱসায়িক সুযোগ বিচাৰি উলিওৱা। উদাহৰণস্বৰূপে, কোনো অঞ্চলত ঘৰে ঘৰে ঔষধ যোগানৰ সুবিধাৰ অভাৱ লক্ষ্য কৰি এজন উদ্যোগীয়ে স্থানীয় ডেলিভাৰী সেৱা আৰম্ভ কৰিব পাৰে।
- **পৰিকল্পনা** (Planning)ঃ উদ্যোগৰ উদ্দেশ্য, প্ৰয়োজনীয় কাৰ্যকলাপ, সম্পদ আৰু সম্ভাৱ্য ফলাফল নিৰ্ধাৰণ কৰা। উদাহৰণস্বৰূপে, নতুন খাদ্য-প্ৰক্ৰিয়াকৰণ উদ্যোগ আৰম্ভ কৰাৰ আগতে উৎপাদন, খৰচ, বজাৰ আৰু প্ৰয়োজনীয় মূলধনৰ পৰিকল্পনা কৰা।
- **সম্পদ সংগ্ৰহ** (Resource Mobilisation)ঃ বিত্ত, মানুহ, কেঁচামাল, প্ৰযুক্তি, তথ্য আৰু অন্যান্য প্ৰয়োজনীয় সম্পদ সংগ্ৰহ আৰু সংগঠিত কৰা। উদাহৰণস্বৰূপে, এজন উদ্যোগীয়ে বেংকৰ ঋণ, দক্ষ কৰ্মী আৰু যন্ত্ৰপাতি সংগ্ৰহ কৰি উৎপাদন আৰম্ভ কৰিব পাৰে।
- **সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ** (Decision-making)ঃ অসম্পূৰ্ণ তথ্য আৰু অনিশ্চয়তাৰ মাজত বিভিন্ন বিকল্পৰ পৰা উপযুক্ত বিকল্প বাছি লোৱা। উদাহৰণস্বৰূপে, কোনো নতুন সামগ্ৰীৰ মূল্য কিমান হ'ব সেইটো নিৰ্ধাৰণ কৰাটো এটা গুৰুত্বপূৰ্ণ সিদ্ধান্ত।
- **নতুনত্ব** (Innovation)ঃ নতুন বা উন্নত সামগ্ৰী, প্ৰক্ৰিয়া, সেৱা বা ব্যৱসায়িক পদ্ধতি প্ৰৱৰ্তন কৰা। উদাহৰণস্বৰূপে, পৰম্পৰাগত সামগ্ৰীক নতুন ডিজাইনেৰে বজাৰত প্ৰৱৰ্তন কৰা।
- **সমন্বয়** (Coordination)ঃ বিভিন্ন সম্পদ আৰু কাৰ্যকলাপক একত্ৰিত কৰি একে লক্ষ্যৰ দিশে সুসংগঠিতভাৱে আগবঢ়োৱা।
- **ক্ষতি বা আশংকা ব্যৱস্থাপনা** (Risk Management)ঃ গুৰুত্বপূৰ্ণ অনিশ্চয়তা আৰু সম্ভাৱ্য ক্ষতি চিনাক্ত কৰি তাৰ প্ৰভাৱ কমাবলৈ ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা। উদাহৰণস্বৰূপে, এজন উদ্যোগীয়ে একেটা যোগানকাৰীৰ ওপৰত সম্পূৰ্ণ নিৰ্ভৰ নকৰি বিকল্প যোগানকাৰী ৰাখিব পাৰে।
- **নেতৃত্ব** (Leadership)ঃ কৰ্মচাৰী আৰু অংশীদাৰসকলক দিশ-নিৰ্দেশনা দি উদ্যোগৰ লক্ষ্য পূৰণৰ বাবে উৎসাহিত আৰু পৰিচালিত কৰা।
- **বজাৰ বিকাশ** (Market Development)ঃ গ্ৰাহকক বুজি তেওঁলোকৰ ওচৰলৈ সামগ্ৰী বা সেৱা পঠিওৱাৰ বাবে উপযুক্ত বিপণন আৰু বিতৰণৰ পথ সৃষ্টি কৰা।

- **কাৰ্যসম্পাদন নিৰীক্ষণ (Performance Monitoring)ঃ** বাস্তৱ ফলাফলক নিৰ্ধাৰিত লক্ষ্যৰ সৈতে তুলনা কৰি প্ৰয়োজন অনুসৰি সংশোধনমূলক ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰা।

উদ্যমিতামূলক দক্ষতা (Entrepreneurial Competencies)

উদ্যমিতামূলক দক্ষতা হৈছে এনে জ্ঞান, ক্ষমতা, আচৰণ আৰু মনোভাৱৰ সমষ্টি, যিয়ে এজন ব্যক্তিক সুযোগ চিনাক্ত কৰা, সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰা, সমস্যা সমাধান কৰা আৰু উদ্যোগ ফলপ্ৰসূভাৱে পৰিচালনা কৰাত সহায় কৰে।

- **সুযোগ চিনাক্তকৰণ (Opportunity Recognition)ঃ** গ্ৰাহকৰ সমস্যা, বজাৰৰ ঘাটি বা নতুন চাহিদা লক্ষ্য কৰি সম্ভাব্য সুযোগ বিচাৰি উলিয়াব পৰা ক্ষমতা।
- **উদ্যোগ আৰু আগতীয়াকৈ পদক্ষেপ গ্ৰহণ (Initiative and Proactiveness)ঃ** আনৰ নিৰ্দেশৰ অপেক্ষা নকৰি নিজে উপযুক্ত সময়ত কাম আৰম্ভ কৰা আৰু সম্ভাব্য পৰিৱৰ্তনৰ বাবে আগতীয়াকৈ প্ৰস্তুত হোৱা।
- **অধ্যৱসায় আৰু প্ৰতিশ্ৰুতি (Persistence and Commitment)ঃ** বাধা বা সাময়িক ব্যৰ্থতাৰ সন্মুখীন হ'লেও লক্ষ্যৰ প্ৰতি অবিচল থকা আৰু দায়িত্বশীলভাৱে কাম কৰি যোৱা।
- **লক্ষ্য নিৰ্ধাৰণ (Goal Setting)ঃ** স্পষ্ট, বাস্তৱসম্মত আৰু মাপিব পৰা লক্ষ্য নিৰ্ধাৰণ কৰি সেই লক্ষ্য পূৰণৰ বাবে কাম কৰা।
- **তথ্য সন্ধান (Information Seeking)ঃ** গ্ৰাহক, বজাৰ, প্ৰতিযোগী, প্ৰযুক্তি আৰু অন্যান্য প্ৰাসংগিক বিষয়ৰ বিষয়ে প্ৰয়োজনীয় তথ্য সংগ্ৰহ কৰা।
- **পদ্ধতিগত পৰিকল্পনা (Systematic Planning)ঃ** কামসমূহ অগ্ৰাধিকাৰ অনুসৰি সাজি সম্পদ, সময় আৰু সম্ভাব্য বাধাৰ কথা বিবেচনা কৰি পৰিকল্পনা কৰা।
- **গুণগত মান আৰু দক্ষতাৰ প্ৰতি দৃষ্টিভংগী (Quality and Efficiency Orientation)ঃ** উন্নত গুণগত মান বজাই ৰাখি কম অপচয় আৰু অধিক দক্ষতাৰে কাম সম্পন্ন কৰাৰ চেষ্টা কৰা।
- **সমস্যা সমাধান (Problem-solving)ঃ** সমস্যাৰ মূল কাৰণ চিনাক্ত কৰি বিভিন্ন বিকল্প বিবেচনা কৰি উপযুক্ত সমাধান বিচাৰি উলিওৱা।
- **হিচাপ কৰি ক্ষতি বা আশংকা গ্ৰহণ (Calculated Risk-taking)ঃ** সম্ভাব্য লাভ আৰু ক্ষতি বিশ্লেষণ কৰি সম্পূৰ্ণ অন্ধভাৱে নহয়, যুক্তিসংগতভাৱে আশংকা থকা সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰা।
- **প্ৰভাৱ বিস্তাৰ আৰু নেটৱৰ্ক গঠন (Persuasion and Networking)ঃ** আনক নিজৰ ধাৰণা বুজাব পৰা আৰু গ্ৰাহক, যোগানকাৰী, বিনিয়োগকাৰী, পৰামৰ্শদাতা আৰু অন্যান্য অংশীদাৰৰ সৈতে সম্পৰ্ক গঢ়ি তোলা।

- **স্বাধীনতা আৰু আত্মবিশ্বাস (Independence and Self-confidence)ঃ** নিজৰ সিদ্ধান্তৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰা আৰু উপযুক্ত তথ্যৰ ভিত্তিত আত্মবিশ্বাসেৰে কাম কৰা।
- **শিক্ষণ আৰু অভিযোজন ক্ষমতা (Learning and Adaptability)ঃ** অভিজ্ঞতা, ভুল আৰু নতুন তথ্যৰ পৰা শিক্ষা গ্ৰহণ কৰি পৰিস্থিতি সলনি হ'লে নিজৰ পদ্ধতি সলনি কৰিব পৰা ক্ষমতা।

উদ্যমিতা উন্নয়ন প্ৰক্ৰিয়া

উদ্যমিতা উন্নয়নক এককালীন প্ৰশিক্ষণ কাৰ্যসূচী হিচাপে নহয়, এক অবিৰত প্ৰক্ৰিয়া হিচাপে বুজিব পাৰি। এজন ব্যক্তিয়ে প্ৰথমে সজাগতা আৰু আগ্ৰহ লাভ কৰিব পাৰে, তাৰ পিছত ধাৰণা বিকাশ কৰিব পাৰে, দক্ষতা আহৰণ কৰিব পাৰে, সুযোগ চিনাক্ত কৰিব পাৰে, পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰিব পাৰে, উদ্যোগ আৰম্ভ কৰিব পাৰে আৰু অভিজ্ঞতাৰ পৰা শিক্ষা লৈ উদ্যোগটোৰ উন্নতি সাধন কৰিব পাৰে।

১. **উদ্যমিতামূলক সজাগতাঃ** উদ্যমিতা, উদ্যোগৰ সুযোগ আৰু উদ্যোগী হোৱাৰ সম্ভাৱনাৰ বিষয়ে মৌলিক জ্ঞান আৰু সচেতনতা গঢ়ি তোলা।

২. **প্ৰেৰণা আৰু আগ্ৰহঃ** উদ্যোগ আৰম্ভ কৰাৰ ইচ্ছা, আত্মবিশ্বাস আৰু আগ্ৰহ বিকশিত কৰা।

৩. **দক্ষতা আৰু জ্ঞান বিকাশঃ** ব্যৱসায়, প্ৰযুক্তি, বিত্ত, বিপণন, পৰিচালনা আৰু অন্যান্য প্ৰয়োজনীয় দক্ষতা আহৰণ কৰা।

৪. **সুযোগ চিনাক্তকৰণঃ** গ্ৰাহকৰ প্ৰয়োজন, বজাৰৰ ঘাটি বা সমস্যাৰ পৰা সম্ভাব্য উদ্যোগৰ সুযোগ চিনাক্ত কৰা।

৫. **সম্ভাব্যতা মূল্যায়নঃ** ধাৰণাটো কাৰিকৰী, বজাৰভিত্তিক আৰু আৰ্থিক দিশৰ পৰা বাস্তৱসম্মত নে নহয় পৰীক্ষা কৰা।

৬. **ব্যৱসায়িক পৰিকল্পনাঃ** উদ্দেশ্য, গ্ৰাহক, সামগ্ৰী বা সেৱা, সম্পদ, বিপণন, খৰচ আৰু সম্ভাব্য ফলাফলৰ বিষয়ে সুসংগঠিত পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰা।

৭. **সম্পদ সংগ্ৰহঃ** বিত্ত, মানুহ, কেঁচামাল, প্ৰযুক্তি আৰু অন্যান্য প্ৰয়োজনীয় সম্পদ সংগ্ৰহ কৰা।

৮. **উদ্যোগ আৰম্ভকৰণঃ** পৰিকল্পনা অনুসৰি উদ্যোগৰ কাৰ্যকলাপ বাস্তৱত আৰম্ভ কৰা।

৯. **কাৰ্যসম্পাদন পৰ্যালোচনাঃ** বাস্তৱ ফলাফলক লক্ষ্যৰ সৈতে তুলনা কৰি সফলতা, সমস্যা আৰু সংশোধনৰ প্ৰয়োজনীয়তা মূল্যায়ন কৰা।

১০. **বৃদ্ধি, অভিযোজন বা বৈচিত্ৰ্যকৰণঃ** উদ্যোগৰ ফলাফল আৰু বজাৰৰ পৰিৱৰ্তনৰ ভিত্তিত উদ্যোগটো বৃদ্ধি কৰা, পদ্ধতি সলনি কৰা বা নতুন সামগ্ৰী আৰু বজাৰলৈ সম্প্ৰসাৰিত কৰা।

উদ্যমিতা আৰু অৰ্থনৈতিক উন্নয়ন

উদ্যমিতাই বিভিন্ন পথৰ জৰিয়তে অৰ্থনৈতিক উন্নয়নত অৰিহণা যোগায়। নতুন উদ্যোগে কৰ্মসংস্থান সৃষ্টি কৰিব পাৰে, নতুনত্ব প্ৰৱৰ্তন কৰিব পাৰে, স্থানীয় সম্পদ সংগঠিত কৰিব পাৰে, প্ৰতিযোগিতা বৃদ্ধি কৰিব পাৰে, বজাৰ সম্প্ৰসাৰণ কৰিব পাৰে আৰু আয় সৃষ্টি কৰিব পাৰে।

- **কৰ্মসংস্থান সৃষ্টিঃ** নতুন উদ্যোগে প্ৰত্যক্ষ আৰু পৰোক্ষ দুয়ো ধৰণৰ কৰ্মসংস্থান সৃষ্টি কৰিব পাৰে। উদাহৰণস্বৰূপে, এটা খাদ্য-প্ৰক্ৰিয়াকৰণ উদ্যোগে উৎপাদন কৰ্মী, কেঁচামাল যোগানকাৰী, পেকেজিং কৰ্মী আৰু পৰিবহণ সেৱাৰ চাহিদা সৃষ্টি কৰিব পাৰে।
- **নতুনত্ব আৰু উৎপাদনশীলতাঃ** উদ্যোগীয়ে নতুন সামগ্ৰী, প্ৰযুক্তি বা উৎপাদন পদ্ধতি প্ৰৱৰ্তন কৰি উৎপাদনশীলতা বৃদ্ধি কৰিব পাৰে।
- **সম্পদৰ সংগঠনঃ** ভূমি, শ্ৰম, মূলধন, প্ৰযুক্তি আৰু তথ্যক উৎপাদনশীল কামত একত্ৰিত কৰি ব্যৱহাৰ কৰা।
- **উৎপাদন আৰু আয় বৃদ্ধিঃ** উদ্যোগে সামগ্ৰী আৰু সেৱাৰ উৎপাদন বৃদ্ধি কৰে আৰু উদ্যোগী, কৰ্মচাৰী আৰু যোগানকাৰীৰ বাবে আয় সৃষ্টি কৰে।
- **স্থানীয় সম্পদৰ উন্নয়নঃ** স্থানীয় কেঁচামাল, দক্ষতা আৰু পৰম্পৰাগত জ্ঞানক উৎপাদনশীল উদ্যোগত ব্যৱহাৰ কৰি স্থানীয় অৰ্থনীতি শক্তিশালী কৰা।
- **প্ৰতিযোগিতা বৃদ্ধিঃ** নতুন উদ্যোগে বজাৰত প্ৰতিযোগিতা বৃদ্ধি কৰে, যাৰ ফলত গুণগত মান উন্নত আৰু মূল্য অধিক প্ৰতিযোগিতামূলক হ'ব পাৰে।
- **বজাৰ বিকাশঃ** নতুন সামগ্ৰী, নতুন গ্ৰাহক গোট আৰু নতুন বিতৰণ চেনেলৰ জৰিয়তে বজাৰ সম্প্ৰসাৰণ কৰা।
- **সন্তুলিত আঞ্চলিক উন্নয়নঃ** গ্ৰাম্য আৰু তুলনামূলকভাৱে পিছপৰা অঞ্চলত উদ্যোগ স্থাপন কৰি স্থানীয় কৰ্মসংস্থান আৰু আয়ৰ সুযোগ বৃদ্ধি কৰা।
- **চৰকাৰী ৰাজহঃ** সফল উদ্যোগে কৰ, মাচুল আৰু অন্যান্য বৈধ পৰিশোধৰ জৰিয়তে চৰকাৰী ৰাজহত অৰিহণা যোগায়।
- **সামাজিক আৰু অৰ্থনৈতিক পৰিৱৰ্তনঃ** উদ্যোগিতাই জীৱন-যাপনৰ মান, আয়ৰ সুযোগ আৰু সামাজিক-অৰ্থনৈতিক পৰিৱেশত পৰিৱৰ্তন আনিব পাৰে।

উদ্যমিতা আৰু অৰ্থনৈতিক উন্নয়নৰ মাজৰ সম্পৰ্ক স্বয়ংক্ৰিয় নহয়। উৎপাদনশীল, নতুনত্বমুখী আৰু স্থায়ী উদ্যোগে অধিক অৰ্থনৈতিক মূল্য সৃষ্টি কৰিব পাৰে। আনহাতে, কেৱল জীৱিকা নিৰ্ভৰ

অতি সৰু আৰু কম উৎপাদনশীল কাৰ্যকলাপৰ সংখ্যা বৃদ্ধি পালেই একে ধৰণৰ উন্নয়নমূলক ফলাফল নোহোৱাও পাৰে।

উদ্যমিতামূলক পৰিৱেশ (Entrepreneurial Ecosystem)

উদ্যমিতামূলক পৰিৱেশ বুলিলে উদ্যোগীসকলে যি বিস্তৃত পৰিৱেশৰ ভিতৰত উদ্যোগ আৰম্ভ, পৰিচালনা আৰু বিকাশ কৰে তাক বুজায়। ইয়াত উদ্যোগীৰ লগতে বিত্তদাতা, শিক্ষানুষ্ঠান, চৰকাৰী সংস্থা, বজাৰ, আন্তঃগাঁথনি, প্ৰযুক্তি, পৰামৰ্শদাতা, পেছাগত নেটৱৰ্ক আৰু সামাজিক-সাংস্কৃতিক মনোভাৱ অন্তৰ্ভুক্ত থাকে।

- **বিত্ত (Finance)ঃ** উদ্যোগ আৰম্ভ, পৰিচালনা আৰু সম্প্ৰসাৰণৰ বাবে মূলধন আৰু বিত্তীয় সেৱা প্ৰদান কৰে। উদাহৰণস্বৰূপে, বেংকৰ ঋণৰ জৰিয়তে এজন উদ্যোগীয়ে যন্ত্ৰপাতি ক্ৰয় কৰিব পাৰে।
- **শিক্ষা আৰু দক্ষতা (Education and Skills)ঃ** জ্ঞান, কাৰিকৰী দক্ষতা, ব্যৱস্থাপনা ক্ষমতা আৰু উদ্যমিতামূলক দক্ষতা বিকাশ কৰে।
- **বজাৰ (Markets)ঃ** গ্ৰাহক আৰু চাহিদা প্ৰদান কৰে। বজাৰৰ চাহিদা বুজি উদ্যোগীয়ে সামগ্ৰী আৰু সেৱা বিকাশ কৰে।
- **আন্তঃগাঁথনি (Infrastructure)ঃ** পৰিবহণ, বিদ্যুৎ, যোগাযোগ, সংৰক্ষণ আৰু ডিজিটেল সংযোগৰ দৰে ব্যৱস্থাই উদ্যোগৰ কাৰ্যকলাপক সহায় কৰে।
- **চৰকাৰ আৰু প্ৰতিষ্ঠান (Government and Institutions)ঃ** নীতি, নিয়ম, সহায় আঁচনি, প্ৰশিক্ষণ আৰু ৰাজহুৱা সেৱাৰ জৰিয়তে উদ্যোগিতাক সহায় বা প্ৰভাৱিত কৰে।
- **নেটৱৰ্ক (Networks)ঃ** উদ্যোগীক যোগানকাৰী, পৰামৰ্শদাতা, গ্ৰাহক, বিনিয়োগকাৰী আৰু অংশীদাৰৰ সৈতে সংযোগ কৰে।
- **প্ৰযুক্তি (Technology)ঃ** উৎপাদনশীলতা, যোগাযোগ, তথ্যৰ ব্যৱহাৰ আৰু বজাৰত প্ৰৱেশৰ সুযোগ উন্নত কৰে।
- **সংস্কৃতি (Culture)ঃ** নতুনত্ব, ক্ষতি বা আশংকা, উদ্যোগ আৰু ব্যৰ্থতাৰ প্ৰতি সমাজৰ মনোভাৱক প্ৰভাৱিত কৰে।

এটা শক্তিশালী উদ্যমিতামূলক পৰিৱেশত বিত্ত, শিক্ষা, বজাৰ, আন্তঃগাঁথনি, প্ৰযুক্তি, চৰকাৰী সহায় আৰু নেটৱৰ্কৰ মাজত সংযোগ থাকে। এই উপাদানসমূহৰ যিকোনো এটাৰ দুৰ্বলতাই উদ্যোগৰ বিকাশত বাধা সৃষ্টি কৰিব পাৰে।

উদ্যোগীৰ সন্মুখীন হোৱা প্ৰত্যাহ্বান

উদ্যোগীসকলে উদ্যোগ আৰম্ভ আৰু পৰিচালনা কৰাৰ সময়ত বিভিন্ন প্ৰত্যাহ্বানৰ সন্মুখীন হয়। এই প্ৰত্যাহ্বানসমূহ বিত্ত, বজাৰ, প্ৰযুক্তি, নিয়ম-কানুন, মানৱ সম্পদ আৰু পৰিৱৰ্তিত ব্যৱসায়িক পৰিৱেশৰ সৈতে জড়িত হ'ব পাৰে।

- **বিত্তৰ সীমিত প্ৰৱেশঃ** বিশেষকৈ নতুন আৰু সৰু উদ্যোগে পৰ্যাপ্ত আৰু সুলভ বিত্ত লাভ কৰাত অসুবিধাৰ সন্মুখীন হ'ব পাৰে।
- **অপৰ্যাপ্ত বজাৰ তথ্যঃ** গ্ৰাহক, প্ৰতিযোগী, মূল্য আৰু চাহিদাৰ বিষয়ে নিৰ্ভৰযোগ্য তথ্যৰ অভাৱত ভুল সিদ্ধান্ত হ'ব পাৰে।
- **তীব্ৰ প্ৰতিযোগিতাঃ** নতুন উদ্যোগে ইতিমধ্যে প্ৰতিষ্ঠিত উদ্যোগ আৰু নতুন প্ৰতিযোগীৰ সৈতে প্ৰতিযোগিতা কৰিবলগীয়া হয়।
- **প্ৰযুক্তি আৰু দক্ষতাৰ ঘাটিঃ** আধুনিক প্ৰযুক্তি বা প্ৰয়োজনীয় দক্ষ কৰ্মীৰ অভাৱে উৎপাদনশীলতা কমাব পাৰে।
- **নিয়ামক আৰু অনুপালনীয় প্ৰয়োজনীয়তাঃ** অনুজ্ঞাপত্ৰ, পঞ্জীয়ন, কৰ, শ্ৰম আইন আৰু সুৰক্ষা মানদণ্ড পালন কৰাটো নতুন উদ্যোগীৰ বাবে জটিল হ'ব পাৰে।
- **অনিশ্চিত চাহিদাঃ** গ্ৰাহকৰ পছন্দ আৰু বজাৰৰ চাহিদা সলনি হোৱাৰ ফলত বিক্ৰী আৰু আয়ৰ অনিশ্চয়তা থাকিব পাৰে।
- **যোগান-শৃংখলাৰ বিঘিনিঃ** কেঁচামালৰ ঘাটি, পৰিবহণৰ সমস্যা বা যোগানত বিলম্বৰ ফলত উৎপাদন ব্যাহত হ'ব পাৰে।
- **সীমিত পৰিচালনাগত অভিজ্ঞতাঃ** নতুন উদ্যোগীৰ বিত্ত, বিপণন, কৰ্মচাৰী আৰু মজুত ব্যৱস্থাপনাৰ অভিজ্ঞতা সীমিত হ'ব পাৰে।
- **দক্ষ কৰ্মচাৰী আকৰ্ষণৰ অসুবিধাঃ** সৰু উদ্যোগে বৃহৎ প্ৰতিষ্ঠানৰ সৈতে প্ৰতিযোগিতা কৰি দক্ষ কৰ্মচাৰী নিয়োগ আৰু ধৰি ৰখাত অসুবিধা পাব পাৰে।
- **ব্যক্তিগত মানসিক চাপ আৰু কৰ্মভাৰঃ** বিশেষকৈ আৰম্ভণিৰ সময়ত উদ্যোগীয়ে বহু দায়িত্ব একেলগে বহন কৰিবলগীয়া হয়, যাৰ ফলত চাপ আৰু কৰ্মভাৰ বৃদ্ধি পাব পাৰে।
- **দ্ৰুত প্ৰযুক্তিগত আৰু বজাৰ পৰিৱৰ্তনঃ** প্ৰযুক্তি, গ্ৰাহকৰ আচৰণ আৰু প্ৰতিযোগিতাৰ পৰিৱৰ্তনৰ সৈতে উদ্যোগীক নিৰন্তৰ শিকি আৰু অভিযোজিত হ'ব লাগে।

এই প্ৰত্যাহ্বানসমূহক কেৱল উদ্যোগিতাৰ পৰা আঁতৰি থকাৰ কাৰণ হিচাপে চাব নালাগে। বৰং এইবোৰে দেখুৱায় যে সফল উদ্যোগিতাৰ বাবে পৰিকল্পনা, শিক্ষণ, নেটৱৰ্কিং আৰু ক্ষতি বা আশংকা ব্যৱস্থাপনা কিয় গুৰুত্বপূৰ্ণ।

উদ্যমিতামূলক সফলতা পৰিমাপ

উদ্যমিতামূলক সফলতা কেৱল বিক্ৰীৰ পৰিমাণেৰে জুখিব নালাগে। লাভজনকতা, নগদ ধনৰ স্থিৰতা, গ্ৰাহকৰ সন্তুষ্টি, পুনৰ ক্ৰয়, কৰ্মসংস্থান, উৎপাদনশীলতা, নতুনত্ব, সামাজিক প্ৰভাৱ আৰু পৰিৱেশগত কাৰ্যসম্পাদন আদিও বিবেচনা কৰিব লাগে।

সূচক	**ই কি নিৰ্দেশ কৰে**
বিক্ৰী	বজাৰত হোৱা লেনদেনৰ পৰিসৰ।
লাভজনকতা	এটা নিৰ্দিষ্ট সময়ত ৰাজহ প্ৰাসংগিক খৰচতকৈ অধিক নে নহয়।
নগদ ধনৰ প্ৰবাহ	স্বল্পম্যাদী পৰিশোধৰ দায়বদ্ধতা পূৰণ কৰাৰ ক্ষমতা।
গ্ৰাহক ধৰি ৰখা	গ্ৰাহকে পুনৰ ক্ৰয় কৰি থাকে নে নাই।
উৎপাদনশীলতা	সম্পদক কিমান দক্ষতাৰে উৎপাদনত ৰূপান্তৰ কৰা হয়।
কৰ্মসংস্থান	উদ্যোগটোৱে সৃষ্টি কৰা প্ৰত্যক্ষ চাকৰি।
নতুনত্ব	নতুন বা উন্নত সামগ্ৰী, সেৱা বা প্ৰক্ৰিয়া।
সামাজিক/পৰিৱেশগত প্ৰভাৱ	বৃহত্তৰ সামাজিক বা পৰিৱেশগত লক্ষ্যত উদ্যোগটোৰ অৱদান।

সফলতা বহুমাত্ৰিক। উচ্চ বিক্ৰী থাকিলেও যদি লাভ কম হয় বা নগদ ধনৰ সমস্যা থাকে, তেন্তে উদ্যোগটোক সম্পূৰ্ণৰূপে সফল বুলি ক'ব নোৱাৰি। সেয়েহে উদ্যোগীয়ে একাধিক সূচকৰ জৰিয়তে বৰ্তমানৰ কাৰ্যসম্পাদন আৰু দীৰ্ঘম্যাদী স্থায়িত্ব মূল্যায়ন কৰিব লাগে।

উদ্যমিতাৰ মৌলিক অৰ্থনৈতিক যুক্তি

সৰলভাৱে ক'বলৈ গ'লে, এটা উদ্যোগে গ্ৰাহকে মূল্য দিয়া সামগ্ৰী বা সেৱালৈ সম্পদ আৰু উপকৰণ ৰূপান্তৰ কৰি মূল্য সৃষ্টি কৰিবলৈ চেষ্টা কৰে। উদ্যোগীয়ে সম্পদ সংগ্ৰহ আৰু ব্যৱহাৰৰ খৰচৰ সৈতে সম্ভাব্য ৰাজহৰ তুলনা কৰে।

লাভ = মুঠ ৰাজহ – মুঠ খৰচ

এই মৌলিক সম্পৰ্কই উদ্যমিতাৰ সকলো দিশ প্ৰকাশ নকৰে। তথাপিও ই শিক্ষাৰ্থীক খৰচ নিয়ন্ত্ৰণ, মূল্য নিৰ্ধাৰণ, উৎপাদনশীলতা আৰু চাহিদাৰ গুৰুত্ব বুজিবলৈ সহায় কৰে। সামাজিক উদ্দেশ্যসম্পন্ন উদ্যোগে আৰ্থিক লাভৰ উপৰিও সামাজিক ফলাফল জুখিব পাৰে।

ৰাজহ আৰু খৰচৰ ধাৰণা

মুঠ ৰাজহ (Total Revenue)ঃ এটা নিৰ্দিষ্ট সময়ত বিক্ৰীৰ পৰা লাভ কৰা মুঠ ধন। যদি এটা সামগ্ৰী P মূল্যত Q পৰিমাণ বিক্ৰী হয়, তেন্তে সৰলভাৱে TR = P × Q। উদাহৰণস্বৰূপে, 500টা সামগ্ৰী প্ৰতিটো ₹200ত বিক্ৰী কৰিলে TR = ₹1,00,000।

মুঠ খৰচ (Total Cost)ঃ উৎপাদন আৰু বিক্ৰীৰ বাবে হোৱা মুঠ খৰচ। ইয়াৰ ভিতৰত কেঁচামাল, মজুৰি, ভাড়া, বিদ্যুৎ, পৰিবহণ, বিপণন আদি থাকিব পাৰে।

- **স্থিৰ খৰচ (Fixed Cost)ঃ** উৎপাদনৰ পৰিমাণ সলনি হ'লেও স্বল্পম্যাদত তৎক্ষণাৎ সলনি নোহোৱা খৰচ। উদাহৰণঃ নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ বাবে দোকান বা কাৰ্যালয়ৰ ভাড়া।
- **পৰিৱৰ্তনশীল খৰচ (Variable Cost)ঃ** উৎপাদনৰ পৰিমাণৰ সৈতে সাধাৰণতে সলনি হোৱা খৰচ। উদাহৰণঃ প্ৰতিটো একক উৎপাদনৰ বাবে ব্যৱহৃত কেঁচামাল।
- **অৰ্ধ-পৰিৱৰ্তনশীল খৰচ (Semi-variable Cost)ঃ** স্থিৰ আৰু পৰিৱৰ্তনশীল দুয়োটা উপাদান থকা খৰচ। উদাহৰণঃ নিৰ্দিষ্ট মাচুল আৰু ব্যৱহাৰৰ ওপৰত নিৰ্ভৰ কৰা অংশ থকা বিদ্যুৎ বিল।
- **প্ৰত্যক্ষ খৰচ (Direct Cost)ঃ** কোনো নিৰ্দিষ্ট সামগ্ৰী বা সেৱাৰ সৈতে পোনপটীয়াকৈ সম্পৰ্কিত কৰিব পৰা খৰচ। উদাহৰণঃ নিৰ্দিষ্ট সামগ্ৰীৰ কেঁচামাল।
- **পৰোক্ষ খৰচ (Indirect Cost)ঃ** উদ্যোগৰ সামগ্ৰিক কাৰ্যকলাপক সহায় কৰা কিন্তু এটা নিৰ্দিষ্ট সামগ্ৰীৰ সৈতে সহজে জড়িত কৰিব নোৱাৰা খৰচ। উদাহৰণঃ সাধাৰণ প্ৰশাসনিক খৰচ।

ৰাজহ আৰু খৰচৰ সম্পৰ্কে উদ্যোগীয়ে উৎপাদনৰ পৰিমাণ, মূল্য, খৰচ নিয়ন্ত্ৰণ আৰু সম্পদৰ দক্ষ ব্যৱহাৰৰ বিষয়ে সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰে। উদাহৰণস্বৰূপে, মুঠ ৰাজহ ₹2,00,000 আৰু মুঠ খৰচ ₹1,50,000 হ'লে লাভ = ₹50,000।

উদ্যমিতামূলক মানসিকতা (Entrepreneurial Mindset)

উদ্যমিতামূলক মানসিকতা হৈছে এনে এক চিন্তাধাৰা, য'ত কৌতূহল, উদ্যোগ, দায়িত্ববোধ আৰু শিকিবলৈ আগ্ৰহ থাকে। ইয়াত সম্ভাৱনা বিচাৰি উলিওৱাৰ লগতে সীমাবদ্ধতা আৰু বাস্তৱ পৰিস্থিতিৰ কথাও বিবেচনা কৰা হয়।

- **কোনো প্ৰক্ৰিয়া কেনেকৈ উন্নত কৰিব পাৰি সেই বিষয়ে প্ৰশ্ন কৰাঃ** এজন উদ্যমিতামূলক মনোভাৱৰ ব্যক্তিয়ে কোনো সামগ্ৰী, সেৱা বা প্ৰক্ৰিয়া অধিক ভাল, দ্ৰুত, সস্তা বা সুবিধাজনক কেনেকৈ কৰিব পাৰি সেই বিষয়ে চিন্তা কৰে। উদাহৰণস্বৰূপে, দোকানত গ্ৰাহকৰ অপেক্ষাৰ সময় কমোৱাৰ উপায় বিচৰা।
- **আনে সন্মুখীন হোৱা সমস্যা বিচৰাঃ** মানুহে দৈনন্দিন জীৱনত সন্মুখীন হোৱা সমস্যা আৰু অপূৰ্ণ প্ৰয়োজন লক্ষ্য কৰি তাৰ পৰা সুযোগ বিচাৰি উলিওৱা।
- **অনুমান পৰীক্ষা কৰাঃ** কোনো ধাৰণা সত্য বুলি স্বীকাৰ কৰাৰ আগতে তথ্য সংগ্ৰহ কৰি সেই ধাৰণা পৰীক্ষা কৰা। উদাহৰণস্বৰূপে, বৃহৎ বিনিয়োগৰ আগতে সৰু পৰিসৰত সামগ্ৰী বিক্ৰী কৰি গ্ৰাহকৰ সঁহাৰি পৰীক্ষা কৰা।
- **ব্যৱস্থাপনাযোগ্য পদক্ষেপ লোৱাঃ** সম্পূৰ্ণ নিখুঁত পৰিস্থিতিৰ অপেক্ষা নকৰি সৰু আৰু বাস্তৱসম্মত পদক্ষেপেৰে কাম আৰম্ভ কৰা।
- **প্ৰতিক্ৰিয়াৰ পৰা শিকাঃ** গ্ৰাহক, কৰ্মচাৰী আৰু অন্যান্য অংশীদাৰৰ মতামতৰ পৰা শিক্ষা লৈ সামগ্ৰী বা সেৱাৰ উন্নতি কৰা।
- **সিদ্ধান্তৰ দায়িত্ব গ্ৰহণ কৰাঃ** নিজে লোৱা সিদ্ধান্ত আৰু তাৰ ফলাফলৰ দায়িত্ব স্বীকাৰ কৰা আৰু ভুল হ'লে তাৰ পৰা শিক্ষা লোৱা।
- **প্ৰমাণ সলনি হ'লে অভিযোজিত হোৱাঃ** নতুন তথ্য বা অভিজ্ঞতাই আগৰ পদ্ধতি কাৰ্যকৰী নহয় বুলি দেখুৱালে পৰিকল্পনা বা কৌশল সলনি কৰা। উদাহৰণস্বৰূপে, গ্ৰাহকৰ আচৰণ সলনি হ'লে অফলাইন বিক্ৰীৰ লগতে অনলাইন বিক্ৰী আৰম্ভ কৰা।

উদ্যমিতামূলক মানসিকতা কেৱল ব্যৱসায় আৰম্ভ কৰাৰ বাবে নহয়; দৈনন্দিন জীৱন আৰু কৰ্মক্ষেত্ৰতো সমস্যা চিনাক্ত কৰা, নতুন সমাধান বিচৰা, ব্যৱস্থাযোগ্য পদক্ষেপ লোৱা আৰু অভিজ্ঞতাৰ পৰা শিকা আদি গুণ বিকাশত ই সহায় কৰে।